

Zawartość

1. WSTĘP	3
1.1 Przedmiot Specyfikacji technicznej	3
1.2 Zakres stosowania Specyfikacji	3
1.3 Zakres Robót objętych Specyfikacją Techniczną	3
1.4 Określenia podstawowe	4
1.5 Nazwa i kody	8
1.6 Ogólne wymagania dotyczące Robót	9
1.7 Dokumentacja robót montażowych	10
2. MATERIAŁY	10
2.1 Ogólne wymagania	11
2.2 Materiały elektryczne – urządzenia elektryczne	11
2.3 Zasilanie	11
2.3.1 Kable i przewody	11
2.3.2 Rozdział energii elektrycznej do odbiorów	12
2.3.3 Instalacje odbiorcze	14
3. SPRZĘT	17
3.1 Ogólne wymagania	17
3.2 Sprzęt do wykonania instalacji elektrycznych wewnętrznych	18
4. TRANSPORT	18
4.1 Ogólne wymagania	18
4.2 Środki transportu	18
5. WYKONANIE ROBÓT	19
5.1 Ogólne zasady wykonania robót	19
5.2 Lokalizacja	19
5.3 Montaż przewodów instalacji elektrycznych	19
5.4 Uziemienia i połączenia wyrównawcze	20
5.5 Instalacje	20
5.6 Wykonanie dodatkowej ochrony przeciwporażeniowej	22
5.6.1 System dodatkowej ochrony przeciwporażeniowej:	22
5.7 Montaż opraw oświetleniowych i sprzętu instalacyjnego, urządzeń i odbiorników energii elektrycznej	22
6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT	23
6.1 Ogólne zasady kontroli jakości robót	23
6.2 Sprawdzenie ciągłości żył	24
6.3 Pomiar rezystancji izolacji przewodów i kabli	24
6.4 Badania po wykonaniu robót	25
6.5 Instalacja elektryczna wewnętrzna	25

7.	WYMAGANIA DOTYCZĄCE PRZEDMIARU I OBMIARU ROBÓT	26
7.1	Ogólne zasady przedmiaru i obmiaru robót.....	26
7.2	Zasady przedmiaru i obmiaru robót montażowych instalacji elektrycznej.	26
8.	ODBIÓR ROBÓT	26
8.1	Ogólne zasady odbioru robót podano w ST.0 „Ogólna specyfikacja”	26
8.2	Odbiór robót zanikających i ulegających zakryciu.....	26
8.3	Dokumenty do odbioru końcowego robót	27
9.	PRZEPISY ZWIĄZANE	27
9.1	Normy	27

1. WSTĘP

1.1 Przedmiot Specyfikacji technicznej

Niniejszy tom specyfikacji obejmuje wymagania wykonania i odbioru instalacji elektrycznych dla „Rozwój kompleksu Hali Stulecia: przebudowa wnętrza – etap II”_Adres inwestycji: ul.Wystawowa 1, Wrocław 51 – 618 Nr ewidencyjne działki : dz. nr ew. 6/8 obręb 0008 Zalesie A.M. 16 sala

1.2 Zakres stosowania Specyfikacji

Specyfikacja Techniczna ST stosowana jest jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zleceniu i wykonywaniu robót.

1.3 Zakres Robót objętych Specyfikacją Techniczną

Ustalenia zawarte w niniejszej Specyfikacji Technicznej dotyczą wykonania i odbioru robót związanych z wykonaniem instalacji elektrycznych wewnętrznych i zewnętrznych w skład których wchodzi:

- Rozdzielnica główna niskiego napięcia
  - Kompensacja mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej
  - Wewnętrzne linie zasilające
  - Tablice rozdzielcze
  - Tablice odbiorcze
  - Oraz inne instalacje elektryczne i prac się z tym wiążące w tym:
    - układanie kabli i przewodów elektrycznych
    - montażem opraw, osprzętu, urządzeń i odbiorników energii elektrycznej, wraz z przygotowaniem podłoża i robotami towarzyszącymi, dla obiektów kubaturowych .
- Specyfikacja techniczna dotyczy wszystkich czynności mających na celu wykonanie robót ,
- komplectacją wszystkich materiałów potrzebnych do wykonania podanych powyżej prac,
  - wykonaniem wszelkich robót pomocniczych w celu przygotowania podłoża (roboty w szachtach, ślusarsko-spawalnicze, montaż elementów osprzętu instalacyjnego itp.)
  - ułożeniem wszystkich materiałów w sposób i w miejscu zgodnym z dokumentacją techniczną,

- wykonania oznakowania zgodnego z dokumentacją techniczną wszelkich elementów wyznaczonych w dokumentacji,
- ułożenie „pilotów” (dla instalacji prowadzonych w rurkach lub kanałach zamkniętych), ułatwiających docelowe wciąganie zaprojektowanych przewodów (np.dla sieci teleinformatycznych),
- wykonaniem oznakowania zgodnego z dokumentacja techniczna wszelkich wyznaczonych kabli i przewodów,
- przeprowadzeniem wymaganych prób i badań oraz potwierdzenie protokołami kwalifikującymi montowany element instalacji elektrycznej.

1.4 Określenia podstawowe

Określenia podane w niniejszej Specyfikacji Technicznej są zgodne z właściwymi obowiązującymi przepisami i właściwymi zharmonizowanymi Polskimi lub Europejskimi Normami, w szczególności:

- aparatura rozdzielcza i sterownicza – ogólna nazwa aparatów elektrycznych, a także zespół tych aparatów ze związanym wyposażeniem, wewnętrznymi połączeniami, osprzętem, obudowami i konstrukcjami wsporczymi – służących do łączenia, sterowania, pomiaru, zabezpieczeń i regulacji pracy obwodów elektrycznych;
- Aprobata techniczna– dokument stwierdzający przydatność danego wyrobu do określonego obszaru zastosowani. Zawiera ustalenia techniczne co do wymagań podstawowych wyrobu oraz metodykę badań dla potwierdzenia tych wymagań.
- Deklaracja zgodności – dokument w formie oświadczenia wydany przez producenta, stwierdzający zgodność z kryteriami określonymi odpowiednimi aktami prawnymi, normami, przepisami, wymogami lub specyfikacją techniczną dla danego materiału lub wyrobu.
- Deklaracja właściwości użytkowych – dokument wymagany przy wprowadzaniu na rynek i udostępnianiu wyrobu budowlanego objętego normą zharmonizowaną lub wydaną dla niego Europejską Oceną Techniczną.
- Deklaracja właściwości użytkowych musi zawierać następujące informacje:
  - Numer deklaracji właściwości użytkowych;
  - Typ wyrobu (niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu);
  - Dane dotyczące identyfikacji wyrobu przez producenta;
  - Dane producenta;
  - Zamierzone zastosowanie zgodnie z odpowiednią zharmonizowaną specyfikacją techniczną wyrobu (hEN lub EDO);
  - Numer referencyjny i data wydania hEN lub EOT;

- System oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych;
- Informacja o udziale jednostki notyfikowanej.
- Właściwości użytkowe tych zasadniczych charakterystyk, które wiążą się z zamierzonym zastosowaniem;
- Certyfikat zgodności – dokument wydany przez upoważnioną jednostkę badającą (certyfikującą) stwierdzający zgodność z kryteriami określonymi aktami prawnymi, normami, przepisami, wymogami lub ST dla badanego materiału lub wyrobu.
- Część czynna – przewód lub inny element przewodzący, wchodzący w skład instalacji elektrycznej lub urządzenia, który w warunkach normalnej pracy instalacji elektrycznej może być pod napięciem a nie spełnia funkcji przewodu ochronnego (przewody ochronne PE i PEN nie są częścią czynną).
- gniazdo wtyczkowe stałe – część przeznaczona do połączenie ze stałą instalacją elektryczną lub wbudowana w urządzenie
- instalacja elektryczna – zespół odpowiednio połączonych przewodów i kabli wraz ze sprzętem i osprzętem elektroinstalacyjnym, a także urządzeniami oraz aparatami – przeznaczony do przesyłu, rozdziału, zabezpieczenia i zasilania odbiorników energii elektrycznej;
- instalacja piorunochronna – zespół odpowiednio połączonych elementów zainstalowanych na obiekcie, a także elementów konstrukcyjnych obiektu, wykorzystywanych do odprowadzania prądu z wyładowań atmosferycznych do ziemi;
- izolacja podstawowa - izolacja części czynnych zapewniająca ochronę podstawową przed porażeniem prądem elektrycznym;
- izolacja dodatkowa - niezależna izolacja stosowana dodatkowo oprócz izolacji podstawowej, zapewniająca ochronę przed porażeniem prądem elektrycznym w przypadku uszkodzenia izolacji podstawowej;
- kanał kablowy - element przewodzenie prowadzony nad ziemią lub w ziemi, w podłodze lub nad poziomem podłogi, otwarty, przewietrzany lub zamknięty i mający wymiary nie pozwalające na wejście osób, ale umożliwiający dostęp do rur instalacyjnych lub przewodów oraz kabli na całej swojej długości podczas montażu i eksploatacji.
- Kable i przewody – materiały służące do dostarczania energii elektrycznej, sygnałów, impulsów elektrycznych w wybrane miejsce
- Klasa ochronności – umowne oznaczenie, określające możliwości ochrony urządzenia, ze względu na jego cechy budowy, przy bezpośrednim dotyku.
- listwa instalacyjna - system zamykanych obudów; każda składająca się z podłoża i pokrywy, przeznaczony dla całkowitego osłonięcia prowadzonych przewodów izolowanych, kabli, sznurów oraz przystosowany do innego wyposażenia elektrycznego;

- łącznik mechaniczny - urządzenie łączeniowe przeznaczone do zamykania lub otwierania jednego lub kilku obwodów elektrycznych za pomocą zestyków rozłącznych;
- oprzewodowanie - zespół składający się z przewodu (kabla) lub przewodów szynowych oraz elementów mocujących, a także w razie potrzeby, osłonek przewodów (kablów) lub przewodów szynowych.
- Obwód instalacji elektrycznej – zespół elementów połączonych pośrednio lub bezpośrednio ze źródłem energii elektrycznej za pomocą chronionego przed przetężeniem wspólnym zabezpieczeniem, kompletu odpowiednio połączonych przewodów elektrycznych. W skład obwodu elektrycznego wchodzi przewody pod napięciem, przewody ochronne oraz wszelkie urządzenia zmieniające parametry elektryczne obwodu, rozdzielcze, sterownicze i sygnalizacyjne, związane z danym punktem zasilania w energię (zabezpieczeniem).
- rura instalacyjna - część składowa zamkniętego układu oprzewodowania o okrągłym lub nieokrągłym przekroju poprzecznym, do układania w niej przewodów izolowanych lub kabli instalacji elektrycznych, umożliwiającą ich wciąganie i wymianę.
- Odbiorniki energii elektrycznej – urządzenia przeznaczone do przetwarzania energii elektrycznej w inną formę energii (światło, ciepło, energię mechaniczną itp.)
- Osprzęt instalacyjny do kabli i przewodów – zespół materiałów dodatkowych, stosowanych przy układaniu przewodów, ułatwiający ich montaż oraz dotarcie w przypadku awarii, zabezpieczający przed uszkodzeniami, wytyczający trasy ciągów równoległych przewodów itp.
- Grupy materiałów stanowiących osprzęt instalacyjny do kabli i przewodów:
  - - przepusty kablów i osłony krawędzi,
  - - drabinki instalacyjne,
  - - koryta i korytka instalacyjne,
  - - kanały i listwy instalacyjne,
  - - rury instalacyjne,
  - - kanały podłogowe,
  - - systemy mocujące,
  - - puszki elektroinstalacyjne,
  - - końcówki kablów, zaciski i konektory,
  - - pozostały osprzęt (oznaczniki przewodów, linki nośne i systemy naciągowe, dławice, złączki i szyny, zaciski ochronne itp.)
- oświetlenie awaryjne – oświetlenie elektryczne samoczynnie włączające się w przypadku wystąpienia przerwy w zasilaniu podstawowym, mające na celu zapewnienie dostatecznej widoczności w pomieszczeniach (oświetlenie bezpieczeństwa) oraz umożliwienie ewentualnej

ewakuacji ludzi z budynku (oświetlenie ewakuacyjne). Oświetlenie awaryjne jest zasilane z awaryjnych niezależnych źródeł zasilania poprzez niezależne obwody oświetleniowe lub część obwodów oświetlenia podstawowego;

- ogranicznik przepięć – urządzenie przeznaczone do ograniczania napięcia udarowego między dwiema częściami w obrębie chronionej przestrzeni,
- oprawa oświetleniowa – urządzenie służące do rozsyłu, filtracji i przekształcania światła emitowanego przez jedną lub kilka lamp, zawierające wszystkie elementy niezbędne do podtrzymania, mocowania i zabezpieczenia lamp oraz zawierające, w razie potrzeby, obwody pomocnicze wraz z elementami niezbędnymi do ich podłączenia do sieci zasilającej
- połączenia wyrównawcze (EB) – część wewnętrzna urządzenia piorunochronnego redukująca różnice potencjałów, wywoływane przez prąd piorunowy
- przewód wyrównawczy – przewód przeznaczony do wyrównywania potencjałów
- poziom ochrony – termin służący klasyfikacji urządzenia piorunochronnego (LPS) zgodnie z jego skutecznością
- Przygotowanie podłoża – zespół czynności wykonywanych przed zamocowaniem osprzętu instalacyjnego, urządzenia elektrycznego, odbiornika energii elektrycznej, układaniem kabli i przewodów mający na celu zapewnienie możliwości ich zamocowania zgodnie z dokumentacją.
- Do prac przygotowawczych zalicza się następujące grupy czynności:
  - - wiercenie i przebijanie otworów przelotowych i nieprzelotowych,
  - - kucie bruzd i wnęk,
  - - osadzanie kołków w podłożu, w tym ich wstrzeliwanie,
  - - montaż uchwytów do rur i przewodów, korytek, drabinek, listew i rur instalacyjnych,
  - - montaż konstrukcji wsporczych do korytek, drabinek, instalacji wiązkowych, szynoprzewodów,
  - - oczyszczenie podłoża – przygotowanie do klejenia.
- rozdzielnica – zespół odpowiednio dobranej i wzajemnie połączonej aparatury rozdzielczej, zabezpieczeniowej, łączeniowej i pomiarowo-kontrolnej, usytuowany w szafce wolnostojącej, przyściennej lub wnękowej – z jednej strony połączony ze złączem doprowadzającym energię elektryczną z sieci, a z drugiej – wewnętrznymi liniami zasilającymi.
- stopień ochrony zapewniany przez obudowę (kod IP) –rozszerzona ochrona zapewniona przez obudowę przed dostępem do niebezpiecznych części, przed wnikaniem stałych obcych przedmiotów oraz/lub przed wnikaniem wody
- szyna wyrównawcza – szyna, z a pomocą której łączone są z urządzeniem piorunochronnym (LPS) metalowe instalacje, zewnętrzne części przewodzące, linie energetyczne i telekomunikacyjne oraz inne przewody

- Urządzenia elektryczne – wszelkie urządzenia i elementy instalacji elektrycznej przeznaczone do wytwarzania, przekształcania, przesyłania, rozdziału lub wykorzystania energii elektrycznej.
- urządzenie różnicowoprądowe - łącznik mechanizmowy lub współpracujące ze sobą urządzenia przeznaczone do spowodowania otwarcia zestyków, gdy prąd różnicowy osiągnie określoną wartość w określonych warunkach
- uziemienie – część zewnętrznego urządzenia piorunochronnego (LPS), przeznaczona do odprowadzenia do ziemi i rozproszenia w niej prądu piorunowego
- uziom otokowy – uziom tworzący zamkniętą pętlę wokół budowli pod lub na powierzchni ziemi
- uziom fundamentowy – uziom umieszczony w betonowym fundamencie budowli
- znak bezpieczeństwa oświetlony wewnątrz – znak oświetlony, gdy jest to wymagane, wewnętrznym źródłem światła
- znak bezpieczeństwa oświetlony zewnątrz – znak oświetlony, gdy jest to wymagane, zewnętrznym źródłem światła
- zacisk - część przewodząca przeznaczona do przyłączania lub wyrobu;
- zabezpieczenie przetężeniowe – urządzenie określone przez wytwórcę, które należy włączyć szeregowo z zabezpieczanym urządzeniem w celu zabezpieczenia go przed przetężeniami
- zabezpieczenie przeciążeniowe – urządzenie określone przez wytwórcę, które należy włączyć szeregowo z zabezpieczanym urządzeniem w celu zabezpieczenia go przed przeciążeniami
- zabezpieczenie zwarciove – urządzenie określone przez wytwórcę, które należy włączyć szeregowo z zabezpieczanym urządzeniem w celu zabezpieczenia go przed zwarcie
- zwody – część zewnętrznego urządzenia piorunochronnego (LPS) przeznaczona do przyjmowania wyładowań piorunowych.

1.5 Nazwa i kody

Dział robót:

- 45000000 -7 - roboty budowlane

Grupa robót:

- 45310000-3 roboty instalacyjne elektryczne

Kategoria robót;

- 45315700 -5 -instalowanie rozdzielni elektrycznych

- 45311100 – 1 -roboty w zakresie okablowania elektrycznego

- 45311200 – 2 - montaż opraw oświetleniowych,

- 45223110 – 0 - montaż konstrukcji metalowych (montaż drabinek i korytek kablowych)

1.6 Ogólne wymagania dotyczące Robót

Wykonawca zobowiązany jest do zapoznania się z wszelkimi dokumentami związanymi z realizacją obiektu, w szczególności Projektem Budowlanym, wszystkimi dokumentami wydanymi przez urzędy (np. Decyzja o Warunkach Zabudowy i Zagospodarowania Terenu, Pozwolenie na Budowę, zapewnienia dostawy i warunki podłączenia mediów). Wykonawca powinien zapoznać się również z kompletną dokumentacją pozostałych branż np. automatyki i sanitarnej w celu uwzględnienia wszystkich elementów potrzebnych do poprawnego działania instalacji, a nie ujętych w innych branżach. Wykonawca zobowiązany jest do powiadomienia Inwestora przed podpisaniem umowy, jeśli dokumenty (projekt, wykaz materiałów, specyfikacje itp.) są jego zdaniem niedostateczne, niejasne, nieprawidłowe lub zakres prac wyspecyfikowanych dokumentacją nie obejmuje pełnego zakresu niezbędnego do prawidłowego wykonania i uruchomienia instalacji oraz jeśli wystąpią inne zastrzeżenia np. natury technicznej.

Przyjmuje się, że Wykonawca uwzględnił całość dokumentów. Bazowanie na wyliczeniach biura projektów bez ich sprawdzenia nie zwalnia Wykonawcy robót z wykonania w ramach ustalonego wynagrodzenia, pełnego ilościowego zakresu robót niezbędnych do pełnego zakończenia prac.

Do obowiązków Wykonawcy należy również wykonanie: projektów warsztatowo-montażowych, rysunków roboczych w zakresie, jaki jest niezbędny jego zdaniem do wykonania całości prac, a po zakończeniu realizacji wykonać Projekt Powykonawczy. Wykonanie wszelkich robót dodatkowych musi być poprzedzone wyceną, akceptacją projektanta i otrzymaniem zlecenia z ramienia Inwestora. Wykonawca Robót jest odpowiedzialny za jakość wykonania Robót i ich zgodność z Dokumentacją Projektową, Specyfikacją Techniczną i poleceniami Inspektora Nadzoru oraz sposób ich prowadzenia zgodny z obowiązującymi normami i przepisami przestrzegając przepisów bhp oraz bezpieczeństwa ruchu.

Obowiązkiem Wykonawcy jest sporządzenie Szczegółowego Planu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia, zgodnie z Art. 21a ust.4 Ustawy Prawo Budowlane z dnia 07.07. 1994r. (Dz.U.Nr 106 z 2000r. poz.1126, z późniejszymi zmianami) ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia terenu budowy i bezpieczeństwa prac wykonywanych w pobliżu ulicy z czynnym ruchem kołowym, przy linii NN do 1kV, linii SN.

Wszelkie urządzenia i części instalacji należy wyposażyć w oprzyrządowanie wymagane do ich prawidłowej pracy i poprawnego serwisu w dalszym użytkowaniu.

Wszystkie prace należy wykonać zgodnie z obowiązującymi normami, z „Warunkami technicznymi wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych”, przestrzegając przepisy p.poż. i BHP.

1.7 Dokumentacja robót montażowych.

Dokumentację robót montażowych elementów instalacji elektrycznej stanowią:

- projekt budowlany i wykonawczy,
- specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót,
- dziennik budowy,
- dokumenty świadczące o dopuszczeniu do obrotu i powszechnego lub jednostkowego zastosowania użytych wyrobów budowlanych,
- protokoły odbiorów częściowych, końcowych oraz robót zanikających i ulegających zakryciu z załączonymi protokołami z badań kontrolnych,
- dokumentacja powykonawcza.

2. MATERIAŁY

Przy wykonywaniu robót budowlano – montażowych należy stosować materiały i wyroby elektroinstalacyjne dopuszczone do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie.

Przydatność materiału lub wyrobu do stosowania musi być potwierdzona przynajmniej jednym z następujących dokumentów:

- Kryteria Techniczne w odniesieniu do wyrobów podlegających certyfikacji na znak bezpieczeństwa , zgodnie z przepisami o badaniach i certyfikacji;
  - Właściwa przedmiotowo Polska Norma;
  - Aprobata techniczna w odniesieniu do wyrobu dla którego nie ustanowiono Polskiej Normy lub wyrobu, którego właściwości użytkowe różnią się od właściwości podanych w Polskiej Normie;
- Aparaty elektryczne, osprzęt oświetleniowy, przewody i kable elektroenergetyczne powinny posiadać atest fabryczny lub świadectwo jakości wydane przez producenta wyrobu.

Dla każdego stosowanego materiału lub wyrobu należy zachować wymagania dotyczące transportu, przechowywania i składowania zawarte w odpowiednich normach i przepisach związanych (warunki techniczne, instrukcje producenta).

W przypadkach wymagających dodatkowych wyjaśnień lub uściśleń wykonawca robót ma obowiązek uzyskać brakujące dane bezpośrednio od producenta danego wyrobu lub materiału oraz sprawdzić poprawność i zgodność otrzymanych danych z obowiązującymi normami.

Wykonawca jest odpowiedzialny, aby wszystkie materiały i urządzenia wbudowane, montowane lub instalowane w trakcie realizacji robót budowlanych odpowiadały wymaganiom określonym w art. 10 ustawy – Prawo budowlane oraz w szczegółowych specyfikacjach technicznych.

Wykonawca uzgodni z inspektorem nadzoru inwestorskiego sposób i termin przekazania informacji o przewidywanym użyciu podstawowych materiałów do wykonania robót a także o aprobatkach technicznych lub certyfikatach zgodności.

2.1 Ogólne wymagania

Ogólne wymagania dotyczące materiałów podano w ST.0 "Ogólna specyfikacja".

2.2 Materiały elektryczne – urządzenia elektryczne

Przy budowie instalacji elektroenergetycznych należy stosować kable i inne materiały elektryczne odpowiadające wymaganiom zawartym w dokumentach odniesienia (normach, aprobatkach technicznych, itp.)

Należy stosować urządzenia systemowe tak jak podano w zestawieniu lub w standardzie nie gorszym od założonego.

Do zasilania stosować kable elektroenergetyczne z żyłami miedzianymi o wytrzymałości izolacji 1kV,

2.3 Zasilanie

2.3.1 Kable i przewody

W instalacjach elektrycznych wewnętrznych należy stosować kable i przewody bezhalogenowe:

- kable elektroenergetyczne z żyłami miedzianymi o izolacji i powłoce polwinitowej z żyłą ochronną zielono-żółtą i pozostałymi o barwach czarna, niebieska, brązowa i czarna, na napięcie znamionowe 0,6/1kV, wg PN-93/E-90401.
- kable elektroenergetyczne z żyłami miedzianymi o izolacji z polietylenu usieciowanego i powłoce polwinitowej lub polietylenowej z żyłą ochronną zielono-żółtą i pozostałymi o barwach czarna, niebieska, brązowa i czarna, na napięcie znamionowe 0,6/1kV, wg PN-HD 603 S1:2002, IEC 60502-1:2004
- kable elektroenergetyczne z żyłami miedzianymi zapewniające wraz z systemem mocowania ciągłość dostawy energii elektrycznej przez co najmniej 90minut wg DIN 4102-12.
- przewody instalacyjne wielożyłowe z żyłami miedzianymi o izolacji i powłoce polwinitowej z żyłą ochronną zielono-żółtą, na napięcie znamionowe 450/750V, do układania na stałe bez dodatkowych osłon przed uszkodzeniami mechanicznymi na tynku i pod tynkiem w pomieszczeniach suchych i wilgotnych, wg PN-87/E-90056.

Przekrój żył powinien być dobrany w zależności od dopuszczalnego spadku napięcia, dopuszczalnej temperatury nagrzania kabla przez prądy robocze i zwarciove oraz skuteczności ochrony przeciwporażeniowej.

Bębny z kablami i przewodami należy przechowywać w miejscach zadaszonych, zabezpieczonych przed opadami atmosferycznymi i bezpośrednim działaniem promieni słonecznych, na utwardzonym podłożu.

2.3.2 Rozdział energii elektrycznej do odbiorów

2.3.2.1 Konstrukcje wsporcze

Przy wykonywaniu tras prowadzenia kabli i przewodów zaleca się stosowanie systemowych drabinek i konstrukcji nośnych, stalowych, ocynkowanych ogniowo metodą Sendzimira zgodnie z PN-EN 10142:2003. Drabinki kablowe i konstrukcje wsporcze powinny być dostosowane do ilości i ciężaru kabli i przewodów, które są przewidziane dla danej trasy. Konstrukcje wsporcze powinny być dostosowane do sposobu montażu na obiekcie.

Listwy elektroinstalacyjne wykonane z tworzyw sztucznych z twardego PVC, nie rozprzestrzeniającego płomienia, do średnich narażeń mechanicznych i właściwościach izolacyjnych spełniające wymagania PN-IEC 1084. Wielkość ich powinna być dostosowana do ilości i średnic przewodów, które są przewidziane dla danej trasy.

Należy stosować wyłącznie wyroby o certyfikowanych parametrach wytrzymałościowych; dopuszcza się stosowanie:

- konstrukcji mocowanych do ścian
- konstrukcji mocowanych do sufitów
- zawieszzeń z prętów gwintowanych
- konstrukcji dla drabinek w ciągach pionowych
- konstrukcje dla mocowania kabli ogniodpornych w wykonaniu certyfikowanym.

2.3.2.2 Drabinki kablowe

- Sposób zabezpieczenia: cynkowanie na zimno
- Grubość blachy: min. 1,5 mm
- Szerokość standardowa: 50 do 600 mm
- Wysokość standardowa: 60,100 mm
- Odległość między szczeblami: 200 lub 300 mm oraz ok. 600 mm w ciągu pionowym
- Odległość między punktami podparcia: ok. 2000 mm, zgodnie wytycznymi producenta drabin i koryt kablowych uwzględniające ich obciążenie

- Mocowanie kabli: do szczelbli drabinki

2.3.2.3 Korytka kablowe:

- Zabezpieczenie: cynkowanie ogniowo (metoda Sędzimira)
- Grubość blachy: min. 1,5 mm
- Szerokość standardowa: 50 do 600 mm
- Wysokość standardowa: 45, 60 mm
- Odległość między punktami podparcia: ok. 1500 mm zgodnie wytycznymi producenta drabin i koryt kablowych uwzględniające ich obciążenie
- Mocowanie kabli: do perforacji korytka

2.3.2.4 Tablice piętrowe

- Napięcie: 230/400V
- Układ sieciowy: TN-S
- Prąd ciągły szyn zbiorczych: 100 A...2000A
- Wytrzymałość zwarciowa: z wykorzystaniem kaskadowości
- Stopień ochrony obudowy:, IP54
- Montaż aparatury stacjonarny i na szynie DIN
- Interfejs do BMS
- Ochrona przepięciowa: ochronnik typu I, typu II, typu I+II (typ kombinowany), typu III
- Rezerwa miejsca: 10%
- Obudowa:
- Podtynkowa/wolnostojąca blaszana z płytkami maskującymi i drzwiami wyposażona w zaciski dla przewodów neutralnych (N) i ochronnych (PE) oraz w bloki zacisków wielkoprądowych dla tablic zasilanych magistralnie.
- Wyposażenie w aparaty do montażu szeregowego
- Lampki sygnalizacyjne: 230V
- Wyłączniki nadmiarowo-prądowe: 1-biegunowe B10A, B16A i inne
- Wyłączniki nadmiarowo-prądowe: 3-biegunowe
- Wyłączniki różnicowoprądowe: o czułości 30 mA
- Styczniki 230V/40-60A wielobiegunowe lub przekaźniki impulsowe 230V/16A wielobiegunowe
- Przyciski sterownicze: 230 V/10A
- Listwy zaciskowe
- Oszynowanie systemowe: 100A lub 2000A

- Moduły monitorujące wyposażone w łącze komunikacyjne do BMS
- Wyłączniki instalacyjne:
- Wymagania: wg normy IEC 1571
- Zabezpieczenia: char. B i C jak podano w zestawieniach
- Prąd zwarciovowy: z wykorzystaniem kaskadowości
- Wyłączniki różnicowo – prądowe:
- Wymagania: wg normy IEC 1008, 1009
- Czułość: 30 mA w obwodach końcowych
- Charakterystyka działania: w obwodach komputerowych: A, w pozostałych obwodach: AC
-

Pozostałe uwagi do aparatury modułowej:

- a) Aparatura modułowa musi posiadać obudowę z tworzywa odpornego na wysoką temperaturę, kolor obudowy RAL7035, klasa palności materiału VO wg UL94
- b) Wykonanie aparatu zgodnie z normami EN 60898 i 60947-2 (aparatura musi spełniać obie normy).
- c) Zaciski wejściowe tulejkowe wyposażone w przesłony zacisków chroniące przed dotykiem bezpośrednim dostosowane do przyłączania szyn łączeniowych.
- d) W sytuacji wykorzystania szyn grzebieniowych należy uwzględnić łatwy montaż i demontaż pojedynczego aparatu bez wyłączania pozostałych (sąsiednich) obwodów zasilanych w tym samym rzędzie z szyny grzebieniowej.
- e) Aparaty powinny być wyposażone w okienko opisowe do umieszczania trwałych i czytelnych etykiet opisowych oraz dodatkową przystosowaną powierzchnię do nanoszenia tymczasowych opisów (ołówki, długopis).
- f) Zastosowane aparaty powinny mieć możliwość zastosowania dodatkowych akcesoriów takich jak styki pomocnicze, styki alarmowe sygnalizujące zadziałanie wyzwalacza wyłącznika. Jednocześnie powinny uwzględniać równoczesne umieszczenie wyzwalaczy wzrostowych i pod napięciowych.
- g) W szczególnych sytuacjach przyłącza muszą mieć możliwość blokowania osłony wkrętu w celu zabezpieczenia nieautoryzowanym rozłączeniem obwodu.
- h) Aparaty zabezpieczające takie jak wyłączniki nadmiarowo prądowe powinny być wyposażone w inny kolor uchwytu gwarantujące rozpoznawalność zabezpieczonego obwodu.

2.3.3 Instalacje odbiorcze

2.3.3.1 Oprawy oświetleniowe

Oprawy oświetleniowe dostosowane do sposobu i miejsca montażu oraz wystroju:

Produkty wzorcowe wyspecyfikowano w opracowaniu architektonicznym

Instalacje oświetleniowe układane będą:

- w przestrzeni instalacyjnej pod podłogą podniesioną i sufitem podwieszonym
- w ściankach G-K
- pod tynkiem ścian murowanych
- na tynku w pomieszczeniach technicznych
- ciągi zbiorcze instalacji układane będą na korytkach i drabinkach kablowych oraz w kanałach kablowych

Muszą zostać zachowane poziomy natężenia oświetlenia:

- Biura i sale konferencyjne   500 lx,
- korytarze, hole   100 lx,
- łazienki i WC   200lx
- pomieszczenia techniczne   200 lx.

Oświetlenie korytarzy i pomieszczeń wyłącznikami i przyciskami zamontowanymi na istniejących ścianach.

Natężenie oświetlenia ewakuacyjnego dróg ewakuacyjnych nie będzie niższe niż: 1 lx na podłodze w osi drogi ewakuacyjnej.

Obwody oświetlenia zewnętrznego zasilone będą z rozdzielnic strefowych. Oprawy w sufitach podwieszanych montować zgodnie z wytycznymi producenta sufitów podwieszanych i opraw.

Wykonawca przewidzi i wykona wszystkie niezbędne połączenia, zasilania, sterownia, zapewni materiały, urządzenia oraz potrzebną dokumentację w celu wykonania elewacyjnego oświetlenia zewnętrznego - w zależności od faktycznie zastosowanego oświetlenia zewnętrznego.

2.3.3.2   Gniazda wtyczkowe

Gniazda wtyczkowe ogólne jednofazowe

- Parametry znamionowe: 230 V / 16 A (L+N+PE)
- Budowa: do montażu w puszcze podtynkowej IP20, do montażu natynkowego, IP44
- Wymagania dodatkowe: możliwość łączenia w zestawy montowane w ramce wielokrotnej.

Gniazda wtyczkowe trójfazowe

- Parametry znamionowe: 230V/400V – 16A, 32A, 63A (3L+N+E)
- Budowa: do montażu natynkowego w zestawach, IP44,

- Kolor: zgodnie z normą PN

2.3.3.3 Łączniki oświetlenia

- Parametry znamionowe: 230 V / 16 A
- Budowa: do montażu podtynkowego IP20, do montażu natynkowego IP44
- Wymagania dodatkowe: możliwość łączenia w zestawy montowane w ramce wielokrotnej.
- Kolor: według wymagań
- Asortyment: wyłącznik jednobiegunowy, wyłącznik grupowy, wyłącznik zmienny, wyłącznik krzyżowy, wyłącznik schodowy, przycisk zwrotny.

2.3.3.4 Przewody i kable instalacji odbiorczych

- Układ sieciowy: TN-S
- Rozprowadzenie przewodu ochronnego: oddzielny w całej instalacji
- Sprawdzenie obciążalności: wg IEC, metoda instalacji B – dla przewodów pod wykończeniem budowlanym, C – dla przewodów w bezpośrednim kontakcie ze ścianą oraz w korytkach kablowych
- Przekrój przewodu neutralnego (N): taki sam jak dla przewodów fazowych
- Przekrój przewodu ochronnego (PE): taki sam jak dla przewodów fazowych
- Napięcie znamionowe przewodów: 500/750 V
- Napięcie znamionowe kabli: 600/1000 V
- Materiał żył: miedź
- Oznaczenie kodowe żył: kolory wg PNE
- Minimalne przekroje: oświetlenie 1,5 mm², gniazda 1 fazowe 2,5 mm², pozostałe 2,5 mm²

2.3.3.5 Zabezpieczenia nadprądowe

Rodzaje zabezpieczeń:

obwody odbiorcze: wyłączniki instalacyjne miniaturowe o charakterystyce „B” w obwodach gniazdek użytku ogólnego, oświetlenia,

Zdolność wyłączania:

Wszystkie zabezpieczenia muszą wytrzymywać prąd zwarciovowy w miejscu zainstalowania

Selektywność działania:

- Dla zabezpieczeń nadprądowych przez odpowiednie stopniowanie prądów znamionowych

Ochrona przeciwporażeniowa:

- Zabezpieczenia nadprądowe muszą spełniać warunki automatycznego odłączenia uszkodzonego urządzenia od źródła zasilania w określonym przepisami czasie; czas upływający od uszkodzenia do odłączenia zasilania nie powinien przekroczyć 5 s – dla urządzeń ręcznych, użytkowanych w warunkach zaklasyfikowanych BB4 lub jednocześnie BB3 i BC3 czas ten nie powinien przekroczyć 0,2 s.

2.3.3.6 Zabezpieczenia różnicowo-prądowe

Wyłączniki różnicowo-prądowe o czułości 30mA:

- należy zastosować we wszystkich obwodach gniazd wtyczkowych do 32A oraz w innego rodzaju obwodach zasilających urządzenia w lokalizacjach stwarzających szczególne zagrożenie (pomieszczenia z urządzeniami kąpielowymi, miejsca na zewnątrz budynku); charakterystyka działania wyłączników różnicowo-prądowych w obwodach z prądem o przebiegu sinusoidalnym – AC, dla obwodów z prądami odkształconymi (komputery i podobne) – charakterystyka A.

2.3.3.7 Ochrona przeciwprzebieciowa

W tablicach rozdzielczych 0,4 kV:

- ograniczniki przepięć typu II (poziom ochrony $\leq 2,5\text{kV}$)

Przekrój żył powinien być dobrany w zależności od dopuszczalnego spadku napięcia, dopuszczalnej temperatury nagrzania kabla przez prądy robocze i zwarciove oraz skuteczności ochrony przeciwporażeniowej.

3. SPRZĘT

3.1 Ogólne wymagania

Wykonawca jest zobowiązany do używania jedynie takiego sprzętu, który nie spowoduje niekorzystnego wpływu na jakość wykonywanych robót, zarówno w miejscu tych robót, jak też przy wykonywaniu czynności pomocniczych oraz w czasie transportu, załadunku i wyładunku materiałów, sprzętu itp. Sprzęt używany przez Wykonawcę powinien uzyskać akceptację Przedstawiciela Inspektora Nadzoru.

Liczba i wydajność sprzętu powinna gwarantować wykonanie robót zgodnie z zasadami określonymi w dokumentacji projektowej, ST i wskazaniach Inspektora w terminie przewidzianym umową.

3.2 Sprzęt do wykonania instalacji elektrycznych wewnętrznych

Montaż dokonać przy użyciu sprzętu specjalistycznego do tego typu robót.

Wykonawca przystępujący do wykonania instalacji elektrycznych wewnętrznych winien wykazać się możliwością korzystania z następujących maszyn i sprzętu, gwarantujących właściwą jakość robót:

- Rusztowania systemowe 6m
- spawarki transformatorowej do 500A,
- inny drobny sprzęt montażowy.

4. TRANSPORT

4.1 Ogólne wymagania

Wykonawca jest zobowiązany do stosowania jedynie takich środków transportu, które nie wpłyną niekorzystnie na jakość wykonywanych robót.

Liczba środków transportu powinna gwarantować prowadzenie robót zgodnie z zasadami określonymi w dokumentacji projektowej, ST i wskazaniach Inspektora nadzoru, w terminie przewidzianym umową.

4.2 Środki transportu

Wykonawca przystępujący do wykonania robót powinien wykazać się możliwością korzystania z następujących środków transportu:

- samochodu skrzyniowego 5-10t
- samochodu samowładowego do 5t
- przyczepy dłuźycowej do 4,5t
- samochodu dostawczego do 0,9t
- przyczepy do przewożenia kabli do 4t.

Na środkach transportu przewożone materiały powinny być zabezpieczone przed ich przemieszczaniem i układane zgodnie z warunkami transportu wydanymi przez ich wytwórcę. Podczas transportu materiałów ze składu przyobiekтового na obiekt należy zachować ostrożność aby nie uszkodzić materiałów do montażu. Minimalne temperatury dopuszczające wykonywanie transportu wynoszą dla bębnow: - 15°C i -5° C dla krążków, ze względu na możliwość uszkodzenia izolacji.

5. WYKONANIE ROBÓT

5.1 Ogólne zasady wykonania robót

Ogólne zasady wykonania robót podano w ST.0 "Ogólna specyfikacja"

Wykonawca przedstawi do akceptacji Projekt Organizacji i Harmonogram Robót uwzględniający wszystkie warunki w jakich będzie wykonana instalacja. wykonawca musi posiadać:

- certyfikat producenta systemów na ich montaż, uruchomienie i konserwację;

5.2 Lokalizacja

Lokalizacja robót wg dokumentacji projektowej.

5.3 Montaż przewodów instalacji elektrycznych

Zakres robót obejmuje:

- przemieszczenie w strefie montażowej,
- złożenie na miejscu montażu wg projektu,
- wyznaczenie miejsc zainstalowania, trasowanie linii przebiegu instalacji i miejsc montażu osprzętu,
- roboty przygotowawcze o charakterze ogólnobudowlanym jak: kucie bruzd w podłożu, przekucia ścian i stropów, osadzenie przepustów, zdejmowanie przekryć kanałów instalacyjnych, wiercenie mechaniczne otworów w sufitach, ścianach lub podłozach,
- osadzenie kołków osadczych plastikowych oraz dybli, śrub kotwiących lub wsporników, wieszaków
- montaż na gotowym podłożu elementów osprzętu instalacyjnego do montażu kabli i przewodów,
- łuki z rur sztywnych należy wykonywać przy użyciu gotowych kolanek lub przez wyginanie rur w trakcie ich układania. Przy kształtowaniu łuku spłaszczenie rury nie może być większe niż 15% wewnętrznej średnicy rury. Najmniejsze dopuszczalne promienie łuku podane są w tablicy poniżej. Najmniejsze dopuszczalne promienie łuku

Średnica znamionowa rury (mm)	18	21	22	28	37	47
Promień łuku (mm)	190	190	250	250	350	450

- łączenie rur należy wykonać za pomocą przewidzianych do tego celu złączek / lub przez kielichowanie/
- puszki powinny być osadzone na takiej głębokości, aby ich górna krawędź po otynkowaniu ściany była zrównana /zlicowana/ z tynkiem,
- przed zainstalowaniem należy w puszcze wyciąć wymaganą liczbę otworów dostosowanych do średnicy wprowadzanych rur,
- wciąganie do rur instalacyjnych i kanałów zakrytych drutu stalowego o średnicy 1.0 do 1,2 mm dla ułatwienia wciągania kabli i przewodów wg dokumentacji projektowej specyfikacji technicznej. W przypadku łatwości wciągania kabli przewodów, wciąganie drutu prowadzącego, stalowego, nie jest konieczne. Przewody muszą być ułożone swobodnie i nie mogą być narażone na naciągi i dodatkowe naprężenia,
- przeprowadzenie prób i badań zgodne z PN-IEC 60364-6-61:2000 oraz PN-E-04700:1998/Az1:2000.

5.4 Uziemienia i połączenia wyrównawcze

Dla uziemienia urządzeń i przewodów, na których nie występuje trwale potencjał elektryczny i dla ograniczenia wzajemnych szkodliwych wpływów różnych systemów energetycznych zastosowano szereg układów uziemiających:

- uziom fundamentowy
- połączenia wyrównawcze metalowych przyłączy do budynku,
- główne połączenie wyrównawcze w formie szyny uziemiającej przedłużonej poprzez połączenie z magistralą uziemiającą,
- miejscowe połączenia wyrównawcze we wszystkich pomieszczeniach elektrycznych, teletechnicznych, sanitarnych,

5.5 Instalacje

Montaż instalacji powinien być wykonany przez wykwalifikowany personel z zastosowaniem właściwych materiałów. Prace wykonać w oparciu o projekt techniczny, wymagania producentów urządzeń oraz Polskie Normy.

Przed montażem urządzeń należy upewnić się, że warunki środowiskowe odpowiadają wymogom i są zgodne ze stawianymi przez producenta. Po ustawieniu urządzeń należy sprawdzić stan połączeń

śrubowych aparatury i osprzętu elektrycznego oraz połączeń przewodów - zacisków. Momenty dokręcenia śrub zgodnie DTR producenta.

Wszystkie elementy przewidziane do uziemienia należy połączyć bednarką uziemiającą.

Przed montażem drabinek kablowych wykonać trasowanie uwzględniając konstrukcję budynku oraz bezkolizyjność z innymi instalacjami. Trasa powinna być prosta umożliwiającą konserwację i rozbudowę. Trasy powinny być prowadzone w liniach poziomych i pionowych. Konstrukcje wsporcze i uchwyty przewidziane do ułożenia na nich instalacji elektrycznych oraz sprzęt i osprzęt instalacyjny, powinny być zamocowane do podłoża w sposób trwały, uwzględniając warunki lokalne i technologiczne.

Wszystkie przejścia obwodów instalacji elektrycznych przez ściany, stropy i itp. powinny być chronione przed uszkodzeniami i uszczelnione materiałami ognioochronnymi odbudowującymi wytrzymałość ogniową tych elementów.

Przewody powinny być oznaczone zgodnie z PN-EN 60446:2002(U).

Połączenia między przewodami oraz między przewodami i innym wyposażeniem powinny być wykonane w taki sposób, aby był zapewniony bezpieczny i pewny styk.

Wszystkie elementy wyposażenia powinny być zainstalowane tak, aby nie zostały pogorszone projektowane warunki chłodzenia.

Elementy wyposażenia mogące spowodować wzrost temperatury lub powstanie łuku elektrycznego powinny być umieszczone lub osłonięte tak, aby nie powstało ryzyko zapalenia materiałów palnych. W przypadku gdy temperatura jakiegokolwiek odsłoniętej części wyposażenia może spowodować poparzenie ludzi, części te należy umieścić lub osłonić tak, aby uniemożliwić przypadkowy kontakt z nimi.

Instalacja elektryczna powinna być wykonana tak, aby nie występowało wzajemne szkodliwe oddziaływanie między tą instalacją a innymi instalacjami nieelektrycznymi stanowiącymi wyposażenie obiektu.

Urządzenia odłączające powinny być zainstalowane w sposób zapewniający odłączenie instalacji elektrycznej, obwodów lub poszczególnych aparatów, gdy jest to wymagane ze względu na konserwację, sprawdzenie, wykrycie uszkodzenia lub naprawę.

Wyposażenie elektryczne powinno być zainstalowane i rozmieszczone tak, aby zapewnić do niego dostęp, gdy jest to niezbędne, tj.:

- odpowiednią przestrzeń dla umożliwienia montażu oraz wykonania przewidywanych zmian i wymiany poszczególnych części wyposażenia,
- dostęp obsługi do wyposażenia w celu sprawdzenia, przeglądu, konserwacji i napraw.

Wszystkie elementy wyposażenia elektrycznego powinny być dobrane do maksymalnych zastosowanych napięć roboczych (wartość skuteczna dla prądu przemiennego), jak również do mogących wystąpić przepięć.

Wszystkie elementy wyposażenia elektrycznego powinny być dobrane z uwzględnieniem maksymalnych prądów roboczych (wartość skuteczna prądu przemiennego), które mogą wystąpić w normalnych warunkach eksploatacji oraz z uwzględnieniem prądów mogących wystąpić w warunkach zakłóceń w określonym czasie, podczas którego może być spodziewany przepływ prądu przetężeniowego.

Wszystkie elementy wyposażenia powinny być dobrane tak, aby były zabezpieczone przed wszelkimi oddziaływaniami oraz warunkami otoczenia i środowiska, na które mogą być narażone.

Gdy w przypadku pojawienia się niebezpieczeństwa zaistnieje konieczność natychmiastowego wyłączenia zasilania, urządzenie wyłączające powinno być łatwo dostępne i odpowiednio oznaczone w celu szybkiego jego uruchomienia.

Przewody elektryczne układać w sposób podany w Dokumentacji Projektowej:

- podtynkowo
- natynkowo w listwach i rurkach instalacyjnych
- na drabinkach kablowych.

Aparaty, wyłączniki, przełączniki, puszkę montować w miejscach podanych w Dokumentacji Projektowej. Przewiduje się montaż tych urządzeń natynkowo i podtynkowo.

5.6 Wykonanie dodatkowej ochrony przeciwporażeniowej

5.6.1 System dodatkowej ochrony przeciwporażeniowej:

Instalacje 0,4kV - zastosowano samoczynne wyłączenie zasilania w układzie sieciowym TN-S (sieć odbiorcza) realizowana przez – wyłączniki nadprądowe i bezpieczniki dla rozdzielnic i tablic oraz wyłączniki ochronne różnicowo-prądowe o prądzie uchybu 30mA dla wszystkich odbiorników końcowych.

5.7 Montaż opraw oświetleniowych i sprzętu instalacyjnego, urządzeń i odbiorników energii elektrycznej

Te elementy instalacji montować w końcowej fazie robót, aby uniknąć niepotrzebnych zniszczeń i zabrudzeń. Oprawy do stropu montować wkrętami zabezpieczonymi antykorozyjnie na kołkach rozporowych plastikowych. Ta sama uwaga dotyczy sprzętu instalacyjnego, urządzeń i odbiorników energii elektrycznej montowanych na ścianach.

Przed zamontowaniem opraw należy sprawdzić ich działanie oraz prawidłowość połączeń.

Źródła światła i zapłoniki do opraw należy zamontować po całkowitym zamontowaniu opraw.

Należy zapewnić równomierne obciążenie faz linii zasilających przez odpowiednie przyłączenie odbiorników 1-fazowych.

Mocowanie puszek w ścianach i gniazdach wtykowych w puszkach powinno zapewnić niezbędną wytrzymałość na wyciąganie wtyczki i gniazda.

W sanitariatach należy przestrzegać zasady poprawnego rozmieszczenia sprzętu z uwzględnieniem przestrzeni ochronnych.

Położenie wyłączników klawiszowych należy przyjmować takie, aby w całym pomieszczeniu było jednakowe.

Gniazda wtykowe ze stykiem ochronnym należy instalować w takim położeniu, aby styk ten występował u góry.

Przewody do gniazd wtykowych 2-biegunowych należy podłączyć w taki sposób, aby przewód fazowy dochodziła do lewego bieguna, a przewód neutralny do prawego bieguna.

Przewód ochronny będący żyłą przewodu wielożyłowego powinien mieć izolację będącą kombinacją barwy zielonej i żółtej.

Typy opraw, trasy przewodów oraz sposób ich prowadzenia wykonać zgodnie z planami instalacji i schematami.

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT

6.1 Ogólne zasady kontroli jakości robót

Przedmiotem kontroli będzie sprawdzanie wykonywania robót w zakresie ich zgodności z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną i instrukcjami Inspektora nadzoru.

Wykonawca jest zobowiązany do stałej i systematycznej kontroli prowadzonych robót w zakresie i z częstotliwością określoną w niniejszej ST i zaakceptowaną przez Inspektora.

Ogólne zasady kontroli jakości robót podano w ST 00.01 „Wymagania ogólne”. Celem kontroli jest stwierdzenie osiągnięcia założonej jakości wykonywanych robót przy budowie instalacji elektroenergetycznych i teleelektrycznych.

Wykonawca ma obowiązek wykonania pełnego zakresu badań na budowie w celu wskazania Inspektorowi nadzoru zgodności dostarczonych materiałów i realizowanych robót z dokumentacją projektową, ST.

Materiały posiadające atest producenta stwierdzający ich pełną zgodność z warunkami podanymi w specyfikacjach, mogą być przez Inspektora nadzoru dopuszczone do użycia bez badań. Przed przystąpieniem do badania, Wykonawca powinien powiadomić Inspektora o rodzaju i terminie badania. Po wykonaniu badania, Wykonawca przedstawia na piśmie wynik badań do akceptacji Inspektora nadzoru. Wykonawca powiadamia pisemnie Inspektora o zakończeniu każdej roboty

zanikającej, którą może kontynuować dopiero po stwierdzeniu przez Inspektora i ewentualnie przedstawiciela, założonej jakości.

6.2 Sprawdzenie ciągłości żył

Sprawdzenie ciągłości żył roboczych oraz zgodności faz należy wykonywać przy użyciu przyrządów o napięciu nie przekraczającym 24V. Wynik sprawdzenia należy uznać za dodatni, jeżeli poszczególne żyły nie mają przerw oraz jeśli poszczególne fazy na obu końcach linii są oznaczone identycznie.

6.3 Pomiar rezystancji izolacji przewodów i kabli

Pomiar rezystancji izolacji przewodów należy zmierzyć między przewodami czynnymi a przewodem ochronnym, przyłączonym do układu uziemiającego.

Minimalne wartości rezystancji izolacji

Napięcie nominalne obwodu (V)	Napięcie probiercze d.c. (V)	Rezystancja izolacji (MΩ)
SELV i PELV	250	≥0,5
Do 500 V włącznie, w tym FELV	500	≥1
Powyżej 500 V	1000	≥1

Pomiar rezystancji izolacji kabli należy wykonać za pomocą megaomierza o napięciu nie mniejszym niż 2,5 kV, dokonując odczytu po czasie niezbędnym do ustalenia się mierzonej wartości. Wynik należy uznać za dodatni, jeżeli rezystancja izolacji wynosi co najmniej:

- 20 MΩ/km – linii wykonanych kablami elektroenergetycznymi o izolacji z papieru nasyconego, o napięciu znamionowym do 1kV,
- 50 MΩ/km – linii wykonanych kablami elektroenergetycznymi o izolacji z papieru nasyconego, o napięciu znamionowym wyższym niż 1kV oraz kablami elektroenergetycznymi o izolacji z tworzyw sztucznych,
- 75 MΩ/km dla kabli o izolacji gumowej
- 20 MΩ/km dla kabli o izolacji polwinitowej
- 100 MΩ/km dla kabli o izolacji polietylenowej

6.4 Badania po wykonaniu robót

W przypadku zadawalających wyników pomiarów i badań wykonanych przed i w czasie wykonywania robót, na wniosek Wykonawcy, Inspektor Nadzoru może wyrazić zgodę na niewykonywanie badań po wykonaniu robót..

6.5 Instalacja elektryczna wewnętrzna

Kontrola jakości wykonania instalacji powinna obejmować:

- zgodność zastosowanych do wbudowania wyrobów i zainstalowanych urządzeń z dokumentacją techniczną, normami i certyfikatami;
- poprawność wykonania przejść przewodów przez stropy i ściany;
- prawidłowość wykonania połączeń przewodów;
- ciągłość przewodów ochronnych, w tym głównych i dodatkowych połączeń wyrównawczych;
- rezystancji izolacji instalacji elektrycznej – wykonać dla każdego obwodu oddzielnie od stromy zasilania;
- skuteczności działania zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń prądem elektrycznym;
- ochrony przez oddzielenie od siebie obwodów;
- próbę biegunowości;
- próbę wytrzymałości elektrycznej;
- pomiar rezystancji pętli dozorowych;
- sprawdzenie poprawności współdziałania systemów;
- próbę działania;
- poprawność ochrony przed pożarem i skutkami cieplnymi;
- spadku napięcia;
- sprawdzenia załączania punktów świetlnych, kontrola źródeł światła, natężenia oświetlenia w poszczególnych pomieszczeniach;
- sprawdzenie zgodności podłączenia urządzeń (gniazd wtyczkowych, opraw, silników itp.);
- sprawdzenie prawidłowego kierunku obrotu maszyn elektrycznych;
- poprawność działania w zakresie połączeń centrum monitorowania;
- próby ruchowe poszczególnych urządzeń i układów urządzeń;
- pełny rozruch sterowania i monitoringu w trakcie rozruchu technologicznego;
- prawidłowość zamontowania urządzeń w dostosowaniu do warunków środowiskowych i warunków pracy w miejscu ich zainstalowania;
- prawidłowość umieszczenia schematów, tablic ostrzegawczych oraz innych informacji;

- spełnienia dodatkowych zaleceń projektanta lub Inspektora nadzoru, wprowadzonych do dokumentacji technicznej.

W przypadku, gdy wynik którejkolwiek próby jest niezgodny z normą, to próbę lub próby poprzedzające, jeżeli mogą mieć wpływ na wynik, należy powtórzyć po usunięciu przyczyny niezgodności. Szczegółowy wykaz oraz zakres pomontażowych badań kabli i przewodów zawarty jest w PN-IEC 60364-6-:2000 i PN-E-04700:1998/Az1:2000

7. WYMAGANIA DOTYCZĄCE PRZEDMIARU I OBMIARU ROBÓT

7.1 Ogólne zasady przedmiaru i obmiaru robót

Ogólne zasady przedmiaru i obmiaru robót podano w ST.0 "Ogólna specyfikacja"

7.2 Zasady przedmiaru i obmiaru robót montażowych instalacji elektrycznej.

Obmiaru robót dokonuje się z natury przyjmując jednostki miary odpowiadające zawartym w dokumentacji i tak:

- - dla osprzętu montażowego dla kabli i przewodów: szt., kpl., m.
- - dla kabli i przewodów: m,
- - dla sprzętu łącznikowego: szt., kpl.,
- - dla opraw oświetleniowych: szt. kpl.,
- - dla urządzeń i odbiorników energii elektrycznej: szt., kpl.

8. ODBIÓR ROBÓT

8.1 Ogólne zasady odbioru robót podano w ST.0 „Ogólna specyfikacja”

8.2 Odbiór robót zanikających i ulegających zakryciu

Odbiorowi robót zanikających i ulegających zakryciu podlegają:

- instalacje elektryczne podtynkowe w tym instalacje w ścianie G-K
- instalacje pod podłogą podniesioną

- podłączenie przewodów odprowadzających instalacji odgromowej;

8.3 Dokumenty do odbioru końcowego robót

Do odbioru końcowego Wykonawca jest zobowiązany przygotować, oprócz dokumentów wymienionych w ST-00.01 „Wymagania ogólne”:

- dziennik budowy;
- projektową dokumentację powykonawczą,
- protokoły z oględzin stanu sprawności połączeń sprzętu, zabezpieczeń, aparatów i oprzewodowania,
- protokoły z dokonanych pomiarów,
- pomiary natężenia oświetlenia,
- protokoły odbioru robót zanikających,
- certyfikaty na urządzenia i wyroby,
- dokumentacje techniczno-ruchowe oraz instrukcje obsługi zainstalowanych urządzeń,

W przypadku stwierdzenia usterek Inspektor nadzoru ustali zakres robót poprawkowych, które Wykonawca zrealizuje na własny koszt w terminie uzgodnionym z Inspektorem nadzoru.

9. PRZEPISY ZWIĄZANE

9.1 Normy

PN-E-01002:1997	Słownik terminologiczny elektryki. Kable i przewody.
PN-90/E-06401.01	Elektroenergetyczne i sygnalizacyjne linie kablowe. Osprzęt do kabli o napięciu znamionowym nie przekraczającym 30 kV. Postanowienia ogólne
PN-IEC 60050-826:2000	Międzynarodowy słownik terminologiczny elektryki. Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych
PN-EN 60446:2002(U)	Zasady podstawowe i bezpieczeństwa przy współdziałaniu człowieka z maszyną, oznaczanie i identyfikacja. Oznaczenia identyfikacyjne przewodów elektrycznych barwami lub cyframi
PN-EN 60664-1:2003(U)	Koordinacja izolacji urządzeń elektrycznych w układach niskiego napięcia
PN-EN 50341-1,2,3	Elektroenergetyczne linie napowietrzne prądu przemiennego powyżej 45 kV.
PN-E-04700:1998	Urządzenia i układy elektryczne w obiektach elektroenergetycznych. Wytyczne przeprowadzania pomontażowych badań odbiorczych
PN-EN 60439-1-5	Rozdzielnice i sterownice niskonapięciowe.(zbiór norm)

PN-83/E-05003.01 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Wymagania ogólne

PN-89/E-05003.03 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona obostrzona

PN-92/E-05003.04 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona specjalna

PN-EN-60298:2000/a11:2002(U) Rozdzielnice prądu przemiennego w osłonach metalowych na napięcia znamionowe powyżej 1 kV do 52 kV włącznie (Zmiana A11)

PN-E-05115:2002 Instalacje elektroenergetyczne prądu przemiennego o napięciu wyższym od 1 kV

PN-EN 60598-1:2001/A12:2003 Oprawy oświetleniowe. Wymagania ogólne i badania (Zmiana A12)

PN-93/E-90401 Kable elektroenergetyczne i sygnalizacyjne o izolacji i powłoce polwinitowej na napięcie znamionowe nie przekraczające 6,6kV. Kable elektroenergetyczne na napięcie znamionowe 0,6/1kV

PN-E-08390 Systemy alarmowe. (zbiór norm)

PN-EN 60849:2001 Dźwiękowe systemy ostrzegawcze

PN-EN 50173:1999/A1:2002 Technika informatyczna. Systemy okablowania strukturalnego. (Zmiana A1)

PN-EN 50085-1,2 Systemy listew instalacyjnych otwieranych i listew instalacyjnych zamkniętych do instalacji elektrycznych.

PN-91/M-34501 Gazociągi i instalacje gazownicze. Skrzyżowania gazociągów z przeszkodami terenowymi. Wymagania

PN-EN 60529:2003 Stopnie ochrony zapewnianej przez obudowy (Kod IP)

BN-80/6112-28 Kit miniowy

PN-84/O-79101 Opakowania transportowe. Odporność na uszkodzenia mechaniczne opakowań o masie zawartości powyżej 150 kg. Wymagania i badania

BN-68/6353-03 Folia kalandrowana techniczna z uplastycznionego polichlorku winylu suspensyjnego

BN-88/6731-08 Cement. Transport i przechowywanie

BN-66/6774-01 Kruszywa naturalne do nawierzchni drogowych. Żwir i pospółka

BN-87/6774-04 Kruszywa mineralne do nawierzchni drogowych. Piasek

BN-83/8836-02 Przewody podziemne. Roboty ziemne. Wymagania i badania przy odbiorze

BN-89/8971-06 Telekomunikacyjne sieci miejscowe. Linie kablowe. Ogólne wymagania i badania

BN-79/9068-01 Prefabrykaty budowlane z betonu. Elementy konstrukcji wsporczych oświetleniowych i energetycznych linii napowietrznych

BN-77/8931-12 Oznaczanie wskaźnika zagęszczenia gruntu

PN-B-06050:1999 Geotechnika. Roboty ziemne. Wymagania ogólne

PN-88/B-06250   Beton zwykły

PN-86/B-06712   Kruszywa mineralne do betonu

PN-B-30010/Az3:2002 Cement portlandzki biały (Zmiana Az3)

PN-88/B-32250   Materiały budowlane. Woda do betonów i zapraw

PN-80/C-89205   Rury z nieplastyfikowanego polichlorku winylu

PN-EN 480-1:1999   Domieszki do betonu, zaprawy i zaczynu. Metody badań. Beton wzorcowy i zaprawa wzorcowa do badania

PN-90/B-03200 Zmiana 3   Konstrukcje stalowe. Obliczenia statyczne i projektowanie (Zmiana)